

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohányboltokban.

A pittsburgi magyarok.

Sötét hollószárnyakon gyászos, megrendítő hírek szállonganak Amerikából:

A magyarok sztrájkba kezdtek s most a hatalom halomra gyilkolja őket.

Ők neki szegzik a mellüket a gyilkos golyónak, meghalnak az igazságért nyíltan, bátran. Idehaza pedig bánatos asszonyok, siró-rívó apró gyerekek roskadoznak a fájdalomtól és félelemtől. A gyilkos golyó nem-e az ő szeretetük tárgyát sebz halálra s még csak a sirdombjára se borulhatnak, még csak könnyet, virágot se hullathatnak az örökre elvesztettnek fejfájára.

Mindez Amerika kegyetlensége, gögje az idegennel, a foreign-nyal szemben. Nem Washingtonnak, a szabadság atyjának gondolatvilága ez, nem a láncait tépő amerikai sas vágódása ez, nem az egyenlőség emlőjén nagyranőtt szabad polgár viselkedése ez, hanem a gögös rabszolgatartóé, a kinek csak egy istene van: a pénz. Ami utjában áll, csak *eszköz* a céljainak elérésére. S mivel a magyar nem vak eszköz, tehát *áldozat* lesz.

Európa valósággal elkényezteteti Amerikát. Csakúgy zúdítja a kezégyébe erős, edzett polgárait. Ha nem akar menni, ha ragaszkodik atyái földjéhez, kiszorítja a végrehajtó. Az amerikai meg kegyesen,

szakértőleg megtapogatja az izmaikat s ha elég erősnek találja arra, hogy helyette a gép részeinek munkáját elvégezzék, a hol ő csak a gépész szerepére akar vállalkozni — elfogadja. Ha nem — visszaküldi Európának. Az a visszazavart európai pedig a szemeit sirja ki bánatában. Pedig csak a rabszolgatartó jármából húzta ki a lehajtott fejét.

Mi bajuk a pittsburgi magyaroknak?

Látták, hogy az amerikai előtt nekik értékük nincs, hogy nem veszik őket ember-számba. Naponta rakásra hullanak az élettelen, összezuzott emberhustömegek. Miért? Nemcsak a nehéz munka miatt, hanem főleg azért, mert az amerikai fölöslegesnek találja, hogy a munkás életét előzetes övintézkedésekkel a lépten-nyomon leselkedő veszedelemtől megoltalmazza. Tehát egyszerű harc ez az életért. Nem nagyobb bérért, hanem a nyomorult életért, a mely még a feregnek is drága. A munkások unióba álltak, szövetséget alkottak, hogy csak olyan gyárban, vagy bányában dolgoznak, a mely az unionak ezen követeléseit életbe lépteti. A gyár, meg a bánya ezt feleli:

— Mi közöm nekem a ti követeléseitekhez? Mit törődöm én a ti életetekkel? A mit ti követeltek, az nekem pénzembe kerül. A pénz pedig becsesebb nekem, mint a ti hitvány életetek. Különben is mit

lármáztok, mit követelőztök ti, a kik könyves, beesett szemekkel munkát könyörögtek tőlem. Nézzetek oda, ha ti kидítottok, ha összerokadtok, ott van mögöttetek a a könyörgők egész hosszu sorozata. Az mind munkáért könyörög. Olcsóbbak, mint ti vagytok s még az életüket se féltik. Ném halljátok a nyöszörgésüket, hogy koldulják tőlünk a kenyeret?

A magyarok erre azt felelik:

— Nem engedjük őket dolgozni. Magyarországon úgy tanultuk, hogy a munka megengedése a munkás joga, ott is le szoktuk lödözni azokat, a kik konkurrálni akarnak.

Aztán jönnek a rendőrök. Ő, azok a kis browningok igen jól találnak. Ha pedig a rendőrök browningja nem elég, Amerikának van miliciája, fizetett zsoldosada. Csak állítsátok a magyarokat a puskák sora elé, meglátjátok, hogy hullanak rakásra.

És hullanak rakásra.

Te pedig szép magyar hazám, csak küldd a vágóhidra a fiaidat, a szép, erőteljes, vállas, izmos, napbarnított arcu fiaidat. Az amerikai majd rövidesen elbánnik velük. Aztán majd itthon maradhatnak a nyomorékok, meg az öregek, gyerekek, meg az asszonyok.

Bilkei Ferenc.

New-York.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

Említettem már, hogy Amerika elég ünnepélyesen fogadott bennünket. Junius 30-án este értünk a Long Islandhoz, New Yorkot hosszan elföldő szigethez. Ennek déli csúcsán van a Coney Island nevű mulató hely, a melynek tündéri kivilágítása az éj sötétjében valósággal mámorossá tette lelkünket. Az Amerikába induló ember azt mondja ilyenkor:

— Istenem! mi minden lehet abban a csodaországban nappal, ha itt az éjjelből is tündérkeret varázsolnak. Hiszen e mellett a mi európai fényességünket csak nagyító üveggel lehetne látni.

Aztán ránk borult az éj. Apró szigetecskék közt poroszkált a hajónk. Nem is tudott volna egyedül eligazodni. A pilótás emberek, a révkalauzok igazították utba, hogy valahonnan zátonyra ne jusson a sekély vizállás mellett. Aztán nagyobb szigetek következtek. Fényes uri lakások körvonalai, gyönyörű terebélyes fái rajzolódtak a csillagfényes és villanylámpákkal sűrűn megvilágított éjszakában. — Ezek valamennyien miljomosok — mondotta valaki. Másnak nem jut pénz rá, hogy ilyen drága helyen építkezzenek.

Dehogy tagadom, hogy bizonyos féltisztelettel tekintettem ezekre a sötét palotákra. Hiába is tagadnám, az arany garmadája, a pénz nagy hatalma a magamfajta szegény legény előtt is csodálatot ébreszt. Pláne ha valaki olyan szegény országból megy Amerikába, mint a milyen Magyarországból, a hol naponta érkeznek az emberhez a praesta quaesumus-ok s az ember egyéb hiányában melyen kotorász a zsebjeiben és sóhajtozik: *ha volna...*

S hiszem, hogy nem egyedül voltam, a ki valamiféleképen a milliók köré fűztem az álmaimat: hogy lehetne belőle legalább egyet-kettőt Magyarorszába átszármaztatni. Az amerikaiak maradna azért elég, én pedig annyi ezer embert, egy egész várost bizonyosan boldoggá tennék, hogy én lehessenek köztük a legeslegboldogabb.

Igy aludtam el.

Reggel négy óraker azonban már talpon voltam az egész hajó népével együtt. Körülöttem a szigetek, virágos, terebélyes fáktól árnyékolt parkok s nyári paloták emelkedtek. Jobbról Brooklyn New-York, egyik felének gyárkéményei árasztották a fekete füstöt az amugy is sűrű köddel borított láthatárra.

De tekintetemet mégis más kötötte le: a Szabadság szobor. A magassága 47 méter s a

piedesztálja szintén van akkora. Nem az imponált, hogy a világnak talán legnagyobb tömegű szobrát látom magam előtt, a melynek csupán a fejében 15 ember sétálhat kényelmesen, hanem az eszmé a melyet jelképez:

— Vándor, ha oly területen éltél eddig, a hol az emberi elme nem emelkedett még fel arra a magaslatra, a melyet idők folyamán, talán könyves vér keresztségben kerestül fog magának kiterjeszkölni, tudd meg, hogy az Egyesült Államok népe 130 esztendő óta el a tökéletes és ideális szabadság birtokában. Isteni eszmét vett birtokába s ez az ő nagyságának és boldogságának alapja most és az idők méhében.

Szinte megbódul az ember a csodálatlótól és irigységtől, mikor ezeket a gondolatokat forgatja agyában.

Aztán a próza következett. Jött egy nyurga, nyakigláb angol orvos, sorra vizsgált bennünket s a kik legmagasabb meglegedését kiérdemeltük, azokat szabadon bocsátott, a ki gyanus volt előtte, azt visszatartotta s esetleg visszaküldette a hajóval Európába (Az Ultonia hajó, a melyen hazafelé jöttem, őt ilyen hajótörött szerencsétlenül szállított Magyarországnak). Az orvos azonban nem volt elég, hanem utána egy másik, még szigorúbb bácsi következett, a ki a pénzem után érdeklődött.

Sövegjártó János

vászon kereskedése menyasszonyi kelengyék

— olcsó, szabott árak mellett. —
Székesfehérvár, Barátok épülete. Egy tanuló felvétetik.

Mel lapunk 4 oldal.

00000473

Ünnepi beszéd.

A Székesfehérvári ker. szoc. munkás-egyesület 1900. aug. 20-ik Szt. István ünnepéjén mondotta: Dr. LAUSCHMANN BÝULA vármegyei t. főorvos.

(Folytatás.)

Bölcs intézkedése folytán évenként összegyűltek azután falaink között Nagyboldogasszony napján, majd az ő halála után Szent István ünnepe az ország nagyja, hogy a panaszokat meghallgassák és ítéletet mondjanak.

A királyi székváros jogaihoz tartozott, hogy a kancellári tisztséget rendszerint a Szent István által alapított székesfehérvári káptalan prépostja töltötte be. Itt őrizték a királyi székváros természeténél fogva a koronát, itt kenték föl Szent István rendlete alapján a királyokat és itt adták át a földnek, midőn pályafutásuk véget ért. A fő- és székváros természete hozta magával, hogy a szent király városunkban palotát is emelt, amelyről azonban — sajnos! — alig tud ma már valamit a történelem.

Szent Istvánnak legnagyobb alkotása városunkban a híres bazilika volt, amely, mint építészeti remekmű, korának minden egyházát messze föltulta. Joggal írta róla a krónikás, hogy hozzá hasonló Magyarországon egy sem volt, sőt az egész világon is csak igen kevés. Nagyságát az ásatások alkalmával tett mérések igazolják, amelyek szerint hosszúságban kétszáz, szélességben ötven lépésnyire terjedt, helyét pedig a kutatás a mostani barátok klastromától a püspökteret és a Lakatos-utcában fekvő területen állapította meg.

E templom gazdagságát és fényét a nagy király első életirója, Hartvik ismertette meg leírásában az utókorral. Bámullattal említi, hogy a szentély falait arany vésetek díszítették, míg padlója a legfinomabb márványból készült. Külön fejezetet szentel leírásában annak a tórnérek és kincsek terő egyházi felszerelésnek, mellyel a királyi bőkezűség a királyi bazilikát elhalmozta, részletesen említi az oltárokat díszítő szinarany és drágakövekkel ékesített táblákat, a főoltár fölött emelkedő művészi oltárszobrot, a kristályból, ónikszból, ezüstből és aranyból készült templomfelszereléseket, a szövő munka legszebb példányaikat képező miseruhákat, és a mi abban a korban kincseknek ért, a sok egyházi könyvet.

Nagyon természetes, hogy a szent király ezen legnagyobb alkotása a felügyeletet gyakori prépostnak is kiváló jogokat és közjogi szerepet

juttatott. A templomot ugyanis egyik püspök joghatósága alá sem helyezte, hanem a prépost és vele együtt a káptalan is közvetlenül a római pápa alá tartozott. A prépost engedélye nélkül még püspök sem misézhetett a bazilikában, melyben a királyi korona és a királyi kincsek őrzése a prépost tiszte volt. Ezen magas hivatása eredményezte, hogy Szent István rendelkezésből a királyok koronázása a székesfehérvári prépostnak mindenkor jelen kellett lennie, mert különben nem volt érvényes a szertartás.

Iskoláztatásról is gondoskodott Szent István. Nemcsak a szorosan vett elemi oktatást, hanem a magasabb foku kiképzést is célozta avval a tanintézettel, amelynek alapítása az ő nagy nevéhez fűződik és a melynek virágzásáról, hírnevéről Celléri püspök egykoru életirójának sorából meríthetünk tájékozódást. A püspök, — így szól a legenda, — elküldé Mór szerzetest István király üdvözölésére, meghagyván neki, hogy az iskolába is menjen be, — mely akkor Székesfehérvárról virágzó vala, — hogy a tanulók között találjon tanítót és hozza el. Ki is Székesfehérvárra érkezvén, miután a királynál dolgát végezte, bement az iskolába, hol egy Henrik vala, a gyermekeknek mestere, s miután beszélgetett vele, az beleegyezett s könyveit magával vivén, Mórral együtt a püspökhöz jött, ki szívesen fogadta és a tanulóknak mesterükké tevé.

A magyar műveltség története rendkívüli értékeseknek tekinti e sorokat, melyek a székesfehérvári tanintézetnek dicsőségére valának és egyuttal a nagy alapítónak emléket örök időkre meg fogják őrizni a magyar kultúra terén.

Az élet kerekén lepergett kilencszáz esztendő Szent Istvánnak minden nagy alkotását elpusztította a városunkban, amely régi dicsőségünket hirdető.

De sokat szenvedett és régi fényének kiválásában is a történelem lapjain örök nevű városunknak maradt azt egy ereklyéje, mely e városból a magyar nemzet birtokába szállva, a magyar korona mellett a magyar királyságnak kegyelettel, hazafias érzellettel körül vett becses szimbóluma. A koronázási palast, a székesfehérvári bazilika első miseruhája, mindenkor beszélni fog városunk hajdani nagyságáról és késő századok mulva, új nemzedékek virágzásában is együtt fogják emlegetni városunkat Szent István nevével a magyar történelem lapjai.

És a multak emlékeiből maradt egy érzése és ennek a városnak, a mely ebben az érzésben

az egész magyar nemzettel egyesül. A hála és a kegyelet ragaszkodás sohasem fog kihálni Székesfehérvár szívéből a nagy alapító iránt, de az egész magyar nemzet, a sok vértől öntözött és talán épp ezért oly szívós magyar föld népe sem fogja feledni szent királyunkat, a ki létet adott a magyarnak s a népek óceánjába ékelve nemzetünknek, kilencszáz éves főállásunknak megteremtője volt.

Igen tisztelt Ünneplő Közönség!

A történelemről azt mondják, hogy a távcsőhöz hasonlítható. A távcső elénk hozza a messze távol tárgyait, megjeleníti a mérhetetlen távolságban levő csillagokat és a távolság határait megszüntetvén, módot nyújt, hogy közelében tanuljunk a messzeséget. A történelem és annak szeretete is elénk hozza a multat, melyből tanulhat a jelen, hogy irányítást merítsen a jövőre.

A történelem távcsővel én is visszaérek a multba és mai napon, midőn Szent István ünnepe a város közönsége, a polgári és a katonai hatóságok ünnepélyes körmenettel kísérik Szent István ereklyéjét, azt mondom el, hogyan tette meg dicsőségünknek ez a klenódiuma az első utat Székesfehérvár falai között.

Midőn Mária Terézia 1777-ben a székesfehérvári püspökséget megalapította, Szent István nagysága iránt érzett hódolatból azt fejedelmét, a melyet 1775 óta a pozsonyi templomban őriztek, diszes és Szent István mellszobrát ábrázoló ezüst tartóban székesegyházunknak adományozta. A királyi elhatározás tényleg gróf Esterházy Ferenc kancellár közölte 1778. február 13-án az akkori megyepüspökkel, séllyei Nagy Ignáccal és a királyi parancs értelmében felhívta őt, hogy az ereklyének átvétele céljából Bécsbe küldje megbízottjait. A püspök ezt a tisztelet Grubanovics Zsigmond nagyprépostra és Szegedi Pál enklós kanonokra bízta, a kik Bécsbe utazván, március 14-én a kancellár, továbbá Vég Péter és Ürményi József udvari tanácsosok jelenlétében báró Perényi Imre esztergomi kanonok, mint gróf Batthyány József hercegprímás meghatalmazottja, a régi tartóba a koponyacsontot az ujjonnan készült ereklyetartóba helyezte át és a két kiküldöttnek jegyzőkönyv mellett kézbesítette. A két püspöki megbízott azután utra kelt Székesfehérvár felé. Március 20-án Móra érkeztek, hová a püspök is kiment és ugyanott az átvételről bizonyosság levelet állított ki.

(Folyt. köv.)

— Mennyi pénz van? (Itt nem szokás nagyságos urazni az embert.)

— Száz kemény dollár! (Csak annyit adtak az én szép öt darab zoldhasu szazasomért, a melyért olyan keservesen sokat dolgoztam idehaza.)

— Mutasd!

Csak huszat mutattam a nímetség, a főbit jeleztem, hogy hova rejtettem el a szemem elől. Nem elégedett meg a szavammal, látni akarta. Mikor aztán látta, hogy amily körülményes utakon lehet hozzajutni, ránézett a becsületes ábrázatomra, s inkább hitelt adott a szavainknak s engedett tovább.

Igy történt mindez az I és II osztályu utasokkal. Ellenkezőleg áll azonban a dolog a III. osztályuakkal. Azokat szegényeket hajóra rakják s vizik mint a rabokat egy közeli szigetre az Ellis Izlandra. Ott becsukják őket egy vasrúcsos ketrecbe, akár a harapós vadállatok. Megvizsgálják a testüket, lelküket, erszényüket, ruháikat, meglapogatják az izmaikat, mint a vásáros loét, megkérdezik mit akar Amerikában, kihez megy, hogyan megy stb. stb. mindezt persze ékes, hardar angol nyelven intézik hozzá. Szegény magyarnak olyan lesz a feje a sok kérdéstől, mint a bódult állat. Ha lithon Magyarországon tenéget ezt vele, kiátkozná a szolgabíró a nagyvilágból, kinevezné Hungariát Barbariának. Itt azonban birka türelemmel s keserves könyörgéssel néz a gorombaságba beleduzzant angol tisztviselőkre, imádkozik a magyarok Istenéért, hogy csak egyszer szabad lehessen már. Sokan napokon kezesüléssel ki tudják szabadítani az oroszlanok verméből. Ha nem tudják kiszabadítani, visszamarad s a hajótársaság ingyen köteles visszazárolni az ő hazába. Amerika meg akarja mutatni, hogy neki az idegenre szüksége egyáltalán

nincs. Ha erős kar jön, azt kegyesen beengedi. Pedig ezek az erős karok végzik el az amerikai helyett a legnehezebb munkát, úgy hogy neki jóformán csak a gondolkodásra van szüksége, meg arra a munkára, a melyet játszva lehet élvezni.

Mikor a napvilágra értünk, akkor már zsongott, zúgott, túlkölt, trombitált az élet körülöttünk. Valóságos bábeli zavar volt bennünk körül. A hajónk lassan, méltósággal hajtott előre a kikötő felé. Száz meg száz társa sürgött forgott azonban az utunkban s mintha egyiknek se volna egyéb dolga, valamenyi túlkölt, jármázott, jelt adott a másoknak. Aztán lassan kiemelkedett előttünk New-York legérdekesebb része, a Manhattan sziget orra, a kereskedelmi s üzleti élet gőcsonja.

A tulajdonképeni New-York ugyanis egy hosszú földnyelvből áll. Olyan földnyelvet méltóztassék érteni, a melynek hosszában véges-végig 11 hosszú utca van. Ezeket Avenue-knek (Evnyu) hívják. Ezeket keresztbe metéli valami 250 ut (Street=sztrít) A sziget orrát kivéve, a mely a város legeslegrégibb korában épült, a mikor még az öreg benlakóknak annyi hatalmuk volt, hogy egy-két szep fának a kedvéért az egész utcavonal egyenességet feláldoztak, mondom a Manhattan orrát kivéve, az egész felsziget pompás kockákra van felosztva. Ugy, hogy a ki a térképet egyszer végignézte, könnyű szerrel eligazodhatik az egész városban. Egyes utcák oly hosszúak, hogy a szem egyenességük mellett se láthatja be a végüket. E mellett a hosszú földnyelv mellett két nagy víz hullámzik. Balról a Hudson folyó, a mely körülbelül kétszer oly széles, mint a mi Dunánk Pestnél, a másik oldalon az East River, vagyis ismét egy széles csatorna, a mely a már említett Long Islandot, a hosszú szigetet választja el a Manhattan földnyelvtől.

Ezen a szigeten épült a Brooklyn, New-York egyik testvérvárosa, persze szintén vagy két millió lakossal. A Hudson folyó másik partján épült a Hoboken, szintén hatalmas város. Mellette azonban, vele közvetlen összeköttetésben a Jersey City, a mely már teljesen más államé, a melyet csak az elnök személye s az Egyesült Államok közt fönálló szövetség fűz a New-York államhoz.

Ne higgye senki, hogy az a csodálat, a melyet a sablonok s kényszerismeret jármában élő európai ember érez, sokáig tart. A Szabadság szövegét kelt érzelmeinket megingatja a vizsgáló hatóságok sokféle okvetlenkedése s mikor ezen túltéve magunkat, New-York homlokát szemtől-szembe látjuk magunk előtt, megdöbbenünk, a különlegességtől, de ez a megdöbbenés nem az, a mit az ember a nagyon szép dolgok látásánál érez.

Mindenesetre különös dolog, ha az ember 30—40 emeletes házat lát maga előtt, a melyet inkább szeretne toronynak nézni, ha fölösen száles nem volna. A különlegesség hatását azonban a visszatetszés gondolata rontja, mikor a 40 emeletes házak mellett a 2 emeletes, meg a 3, 5, 15 emeletes házak emelkednek fölfelé és össze-vissza karcolják a föllegeket, a hogyan itt őket nevezik, a nélkül, hogy a szépség követelményeire bármit is adnának. Meri szép a magas kor, de mikor pl. egy magas korban élő, különben tiszteletreméltó öregasszonynak a fogorára nézünk s azt látjuk, hogy fele hiányzik, a másik fele meg csorba az egyenéhány egész között, akkor az esztetikai fellendülések lebecsülik a szárnyaikat s azt mondjuk: nagyszerű, nagyszerű, de mégis nagyon próza.

Billei Ferenc.

ÜJDONSAGOK

Innen-onnan.

Mult és jelen. Mult héten, a kecskerméti dalosverseny alkalmával történt. A székesfehérvári Polgári dalkör lelkes tagjai utaztak diadalittasan hazafelé a magyar Alföld szívéből. Tudvalevőleg minden utitársaságban akad egy úgynevezett Tongeber, ki azt hiszi, hogy sokat veszítene a világ, ha ő szóra nem nyitná beszédes ajkait. A vasuti kupék e bőbeszédű, hivatlan szónokait aztán udvarias önmegtadással hallgatja a publikum, epedve várva a boldog pillanatot, mikor megszabadul a nyakába zuduló szóáradtától.

Szó nincs róla, hall az ember ily alkalomkor néha okos beszédet is, de a mi dalosainknak nem ilyenben volt részük. Az ő szónokuk, egy szegedi ember (nem zsidó), a szegedi katolikus nagygyűlésről szónokolt nagy elkésredéssel a következőképen:

Mégis csak szemtelenség, hogy a katolikus nagygyűlés most már Szegedre is betolakodik. Ennek a *sziummagyar* vidéknek a békéjét is felzúzza igazatásával. Szégyen-nyalázat, hogy a város vezetősége szóba áll velük, hogy Lázár polgármester még fogadja is őket, hogy a városháza nagytermét odaadták a gyűlésre stb.

Fájdalom, nem akadt a társaságban senki, ki annak az atyáinak a torkára forrasztotta volna a szót azzal, hogy Szeged elvélre is az ország legnagyobb katolikus vidéki városa; hogy, ha az országban a bankosoktól a méhészekkel és tüzoltókon át le egész a handlékig mindenki gyűlésezhet, hát ezt a jogot talán az ország tíz millió katolikusától sem lehet megtagadni, stb.

Hanem azért mégis tanulságos az eset nagyon. Eszünkbe jut a tizenöt év előtti idő, mikor Fehérvárott ugyanaz volt a tónus az első országos katolikus nagygyűlés alkalmával s a sérelmeiket elpanaszoló, ügyeiket megbeszélő katolikusoknak a számára nem volt fedél Szent István városában és ha boldogemlékű Major Ferenc az utolsó órában a lövöldét meg nem szerzi, bizony a sárretnen tartottuk volna meg első gyűlésünket.

Azóta, hála Istennek, nagyot fordult itt nálunk a világ, más idők, más emberek jöttek s mi — legalább úgy érezzük — már itthon vagyunk Fehérvárott.

Igaz, sok kemény munka, sok verejték folyt ez idő alatt, de úgy látszik, erre mindenütt szükség van. Legalább a szegedi ténsur beszéde ezt mutatja.

No de épen ezért volt itt az ideje annak, hogy végre az Alföld katolikusai is megmozduljanak. Tizenöt év mulva majd ott lenn a Tisza partján is másként füttyülnék és másként táncolnak.

Jövő. Egyik balatonparti fürdőben értelmes, okos tíz éves fiucska nyaralt hozzátartozóival. Pompásan mulatott a kis fürdővendég; a felnőttek becézték, dédelgették s különösen egy finomlelkű uriaszony igen megnyerte a szeretetét, úgyannyira, hogy a búcsuzás igazán érzékeny volt.

— Aztán, mondja csak fiacskám, visszajön jövőre is ide nyaralni — kérdi tőle a mi asszonyunk?

— Nem nénikém — mondja a kis fiu.

— Aztán miért nem, hisz oly jól érezte itt magát közöttünk s mi mindnyájan nagyon szeretjük?

— Azért, kérem, mert itt nincs kápolna!

— **Ünnepelés.** Szent István napján Vereben szép ünnepély folyt le. Verebi Véghe Istvánt, a község páratlan jóságú földesurát üdvözölték névpapján a környékbeli tüzoltó egyesületek abból az alkalomból, hogy a vármegyei tüzoltó szövetség elnökévé választották. A díszben megjelent tüzoltó testületek előbb szentbeszédet és szentmisét hallgattak, azután sorban üdvözölték népszerű elnököket, ki a kitüntető bizalmat megköszönve, további lelkes munkára buzdította a tisztelgő testületeket. Az ünnepelt magyaros vendégszeretettel látta vendégül a tisztelgőket. — hol számos, lelkes felköszöntő hangzott el.

— **Csendőri hír.** Újabb rendelkezés szerint a csendőrküldetés parancsnokává kinevezett *Várady Ede* alezredes Nagyváradra megy és helyébe csikszentimrei *Csalhó Ferenc* alezredes jön városunkba.

— **Helyettesítés.** *Schlesinger Illés* dr. a székesfehérvári kerület járási orvosa négy heti szabadságra távozik. Távollétében *Lauschmann Gyula* dr. vármegyei t. főorvos helyettesíti.

— **A házi ipar,** amelynek kezdeményezése *Reé István* főkapitány nevéhez fűződik, a város vezetőségének lelkes támogatása mellett igazán hasznos és sikeres mozgalomnak igérkezik. A város vezetősége ma tanácsulésen foglalkozva vele, elhatározta, hogy faliratót intéz a kereskedelmi és földmivélsügyi miniszteriumba a házi ipar fokozott támogatása érdekében. Együttal elhatározta, hogy a város földjén termelt fűzfát ingyen fogja a házi iparral foglalkozók rendelkezésére bocsátani.

— **A városi árvaház** igazgatósága ülést tartott ma d. e. *Sádra dr.* elnöklété alatt. Az árvaházba a következő árva gyermekeket veték fel: *Kodrik Béla*, *Károlyi P. Pál*, *Ritter Lajos* és *Langmár Károly*. A gyermekek orvosi felülvizsgálását *Bierbauer dr. t. főorvos* eszközölte.

— **Erdőkezelés.** *Zichy Rafael* gróf Felsőszentiván közleg határában elterülő erdejét állami kezelésbe vette a miniszter s a veszprémi erdőgondnokság felügyelete alá szorozta be.

— **Sport.** A budapesti Nemzeti Torna Club vasárnap városunkba érkezik labdarugó versenyre. A mérkőzés d. u. 5 órákor lesz a sóstói pályán.

— **Tanügyi hírek.** *Nagy Mihály* állami gazdasági iskolai szaktanító Szatmárnémetiből városunkba helyezte át a miniszter.

Tólos József családő a kassai javítóintézetből városunkba helyeztetett át.

— **Övönő választás.** A nyéki övönő állásra egyhangulag *Eördög Margit*kat, *Eördög Mihály*né helybeli tanító özvegyének leányát választották meg.

— **Zászlószentelés.** A bicsei keresztény munkás-egyesület szept. 5-ikén, zászlószentelési ünnepélyt rendez. Az ünnepély sorrendje:

1. Reggel 6 órákor beérteszt.
2. 8 órákor gyűlés a róm. kath. iskola tanteremben.
3. 9 órákor felvonulás a róm. kath. templomba.
4. 9 órákor ünnepélyes szent mise, szent beszéd, főtisztelendő *Szarka Gyula* díszelnök felszenteli a zászlót.
5. Szent mise után bevonulás a róm. kath. iskola udvarban, a zászlószegyek beverése.
6. Délután 1 órákor társasbeszéd.
7. 3 órákor litánia után táncmulatság a róm. kath. iskolaudvarban.

— **Népszövetségi hírek.** *Alcsuton* f. hó 20-án népszövetségi gyűlés volt, melyet igen szép beszéddel *Pintér Ferenc* káplán nyitott meg. Utána *Bartos János* igazgatósági tag, központi kiküldött beszélt a Népszövetség eddigi eredményeiről.

Felcsuton is igen népes gyűlés volt. A Népszövetségről itt is *Bartos János* beszélt. A gyűlést *Kostyán Sándor* plébános lelkes szavakkal zárta be.

— **Kiállítás.** A Balaton-Szövetség az Almádi-körrel karöltve Balatonalmádban augusztus 28—30 napjain a földmivélsügyi m. kir. miniszterium támogatásával gyümölcs, virág, bor és zöldségkiállítást rendez. A kiállításon és a borkóstolon minden fajta küldemény megvizsgálható és pedig alku szerint. Az Almádban nyaraló hölgyek fogják felkérés folytán a látogatókat kiszolgálni. Utána tánc.

— **A tüdőbajosok javára** folyó hó 21-én szépen sikerült kabará volt a rácalmási kaszinó helyiségében a tüdőbetegek javára a következő műsorral: 1. Prólóg, írta: *Csima Jenő*, szavaltá: *Somlay Ilonka*. 2. Kuplék, énekelte: *Tihy Józsa*, zongorán kísérte *Holly Tihamér*. 3. Balfisszerelem monológ, előadta: *Mágó Mariska*. 4. Zongorán játszott *Wischendorfer Tivadár*, a m. kir. Operaház művésze. 5. Parasztszárner, bemutatta *Deutsch Andor*. 6. Szerelmi számtan és Hajadonok imája, szavaltá: *Szűts Juliska*. 7. Cimbálmón játszott *Spencsak Juliska*. 8. *Schwartz Samu* felolvasott. 9. A Smokk család költözködik, bohózat, szereplők: *Bruck Olga*, ifj. *Pajzs Gyula* és *Jenő*, *Schwartz Samu* és *Farkas Károly*; *Kuplák*, énekelte: *Farkas Gyula*, zongorán kísérte: *Vajda Margitka*. A konferenciát szerezte *Farkas Károly* töltötte be ügyesen. Kabará után tánc volt, mely reggel 8 óráig tartott. Jelen volt hölgyek: *Dr. Pajzs Gyuláné*, *Dr. Vetzél Gyuláné*, *Dr. Vetzél Györgyné*, *Szili Horváth Pálné*, *Dr. Vajda Kálmánné*, *Fülöp Sándorné*, *Farkas Károlyné*, *Tóth Antalné*, *Mágó Károlyné*, *Wisendorfer Tivadárné*, *Frankl Izidorné*, *Deutsch Andorné*, *Reményi Lotikáné*, *Frank Antalné*, *Wiskovszky Elemérné*, stb. Lányok: *Lukács Sári*, *Böde Nina*, *Paczona Margit*, *Horváth Ilonka*, *Vajda Margit*, *Hagó Mariska* és *Erzsike*, *Somlyay Ilonka*, *Pajzs Sárika*, *Miss Annus*, *Spencsek Juliska*, *Leitner Ilonka*, *Reikli Lotikáné*, *Frank Editke* és *Hilda*, *Szűts Juliska* és *Ilonka*, *Fritz Ilonka*, *Wiskovszky Didike* stb. tiszta jövedelem 75 K. vasárnay a kabarái megismételési.

Kávóházmegnyitás. A **BOROSS-kávóház** a **Kossuth-utcaban augusztus hó 29-én** megnyílik.

— **Holttestszállítás.** *Gánóczy Flóris* kir. közjegyzőnek engedélyt adott az aispán, hogy 1876 áprilisban elhunyt s a móri temetőben nyugvó leányának, *Gánóczy Olgának* holttestét Székesfehérvárra szállíttassa, s itt a családi sírboltban tétesse örök nyugalomra.

— **A vajtai szövetkezet.** Jól esik hallani egy virágzó és folyton gyarapodó szövetkezeetről is, amikor annyi szövetkezet bukdácsolása kelti fel aggodalmainkat szövetkezeti mozgalmaink iránt. A vajtai még áll és virágzik. Nyagban elátja a község népét a mindennapi szükségletekkel és a mi a fő, a nép meg van vele elégedve minden tekintetben. Legujabban pedig nevezetes változáson ment át. Annyira gyarapodott, megerősödött, hogy külön házat vásárolt s így alkalma volt, hogy üzletét s annak üzemet megnagyobbíthassa. Ezek után szeretnénk az érdemes vezetőség nevét itt leközlöni, azonban csak egy adat van birtokunkban. A szövetkezet ügyének ügybuzgó mozgatója: *Mészáros István* plébános. Hiába a vezetőségtől függ minden. A hiba sohasem a szövetkezetben van, az kifünő népméltó intézmény, ha baj van, a vezetőséget kell elővenni!

— **Vonat kifosztás.** A Fiuméből Budapestre érkező személyvonat étköz-kocsijának személyzetét furfangos módon fölülte valaki akiből nem hiányzott a kőpenicki kapitány zsenialitása. Amikor ugyanis a gyorsvonat *Sárossra* érkezett, folszállott egy ember. Fölmutatott egy sürgönyt, amely az ő címére érkezett és amelyben utasítást kapott arra nézve, hogy a leszálló alkalmazottaktól az étköz kocsit minden folszerelésével és a befolyt és elszámolni való pénzzel együtt átvégye. Az étköz kocsit személyzete gyanútlanul átadott mindent az idegennek, aki tovább utazott és egyik következő állomáson az étköz kocsit teljes kifosztása után megszökött.

Tankönyvek az összes iskolákba, a legujabb kiadásokban kaphatók Klükner Péter cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Székesfehérvárott.

— **Halálos szerencsétlenség.** *Bodai István* bicsei illetőségi géplakotost halálos szerencsétlenség érte, mikor hétfőn este Budapestről Bicskén lakó szülei látogatására hazatért. Utközben a vonaton elaludt s csak akkor ébredt fel, mikor a vonat már Bicskét elhagyva robogott. Holmiját gyorsan összeszedve elhatározta, hogy leugrik a robogó vonatról. A merész vállalkozás azonban életébe került. Teste összeroncólódott a nagy ütéstől s holtan terült el a földön. Holttestét Bicskére szállították temetőre.

Két középiskolai — főgimnáziumi — tanuló teljes ellátásra elfogadtatik. Cim a kiadóhivatalban.

— **Gyilkosság.** Kisláng telepes község lakosai között örökösök a belvillongások, a korcsmai duhajkodások. Az egész környékről összeverődött nép nehezen tud hozzászokni a békés, nyugalmis élethez, amelyre pedig a község fejlődésében olyannyira szükség volna. Kislángi tudósítónk borzalmas gyilkosságról számol be, amely egy kiragadott kulturkép a kislángiak életéből. Vasárnap d. u. a kislángi korcsmában együtt borozgáltak Romsich Ferenc és Térmeg József kislángi legények. Jó pajtasok voltak, hát a barátság óráiban ki gondolhatott volna a bekövetkező eseményekre, amelyek az egyik legény halálát idézték elő. A bor hatása alatt az egyébként jó pajtasok hevesen összetűzték. Romsich, aki a józanabb álláspontot képviselte, sejtve a bekövetkezőndőket, hazafelé távozott. Térmeg azonban, akiben még egyre forrt az indulat, utána sietett s a nála levő bottal fejbeverte. Erre Romsichot is elfutotta a düh, bicskát rántott s azt markolatig beledöfte ellenfelének vállába. A gyilkos penge tüdejét és szívét is keresztüljárta. Néhány pillanat alatt meghalt. A gyilkos legényt letartóztatták a csendőrök.

— **Hamis pénz.** Egyik másik helybeli kereskedésben hamis pénzre bukkantak. Papp Sándorné nyéki asszony bevásárlásokat eszközölt — hamis öt koronással. Neki ugyan sejtelve sem volt arról, hogy a pénz hamis, mégis rendőri eljárást foganatosítottak rajta. Elvették a pénzt és felküldték a körmöcbányai pénzverő intézet vegyvizsgáló állomásához. A vegyvizsgálás megállapította, hogy a pénz csakugyan hamis. 18 grammot nyom s ólomból készült. A hamisításnak ez a módja, mint a körmöcbányai vegyvizsgáló intézet írja, még eddig sehol sem volt tapasztalható. A rendőrség és a csendőrség a hamis pénzek terjesztőinek kézrekerítésére szigoruan résen áll.

— **A vásár eléig fogaimas volt.** Zöldsgeműek és a rövidárak kevésbé voltak kelenedők, az állatvásár azonban kielégítette a várnakozást.

	Felhajtattott	Eladott
Ló	2020	891
Csikó	210	59
Szamár	26	10
Ökör	877	580
Tinó	459	245
Borju	150	112
Üsző	286	131
Tehén	780	721
Bivaly	31	—
Bika	18	18
Juh	367	190
Kecske	19	19

— **A tyukszemvágó bankói.** Bolgár kertészekre vetette ki hálóját Krisker Lajos dologkerülő borbély és tyukszemvágó, aki egy nagyszabású vásári tolvajlásból nekünk is jó ismerősünk, azzal az ismert mesével ámitotta el őket, hogy jó pénzért háromszor annyi bankót ad el. Krisker Lajosnak Pénzes Ferenc borbély, továbbá Nedelkov Demeter és Ivanov Péter, érdi vásárcsarnoki elárúsítók voltak a cinkosai, akik tavaly rávérték közös társukat, Crna Jánost, hogy vásároljon hatszáz koronáért hamis bankót. A négy jómadár testvériesen megosztotta a martalékon, Crna pedig, miután hiába várta a hamis pénzt, feljelentette a csalókat. A budapesti büntetőtörvényszék család miatt Krisker Lajost két évi börtönrre, Pénzes Ferencet és Nedelkov Demetert nyolc-nyolc hónapi börtönrre, Ivanov Pétert pedig öt hónapi fogházra ítélte. A királyi tábla szüneti tanácsa tegnap a törvényszék ítéletét jóváhagyta.

Lövölde-utca 7. sz. ház, mely áll egy 2 szobás és 3 egy szobás lakásból, konyha és mellékhelyiségekkel, szép kert gyümölcsfákkal, kedvező fizetési feltételekkel, minden órában szabad kézből eladó. Tudakozni lehet ugyanott.

— **Rövid hírek.**
Krausz Zsigmond ár libája. Krausz Zsigmond helybeli ügyvéd Öreghegyi közpudtában levő szüléjéből záratlan ketrecből ismeretlen tettes egy drb. hizott libát és egy hizott récét 12 korona értékben ellopott. Ellenben a szintán záratlan helyen levő soványabb récét és csirkéket,

valamint a záratlan helyen tartott cselédruhát és az abban elhelyezett pénzt a ismeretlen tolvaj érintetlenül hagyta. A rendőrség már a tolvaj nyomában van. Helyes!

Sokhegyi Jánosról. Sokhegyi János velencei béres ellopott gazdájától 14 K. értékű zabot.
Két diós alak. Vidakovits Péter és Perkovits József polgáriú kőbánya munkásai hajba kaptak. Vidakovits annyira összeszurkálta Perkovitsot, hogy az orvos jelentése szerint 40 nap alatt sem hagyhatja el az ágyat. Vidakovits orra alá ezután persze borsot fog törni a törvényszék. Jól teszi.

A legényegyleti táncfőzérkére csak tagsági könyvecskékkel lehet bemenni legények! Tudni kell hogy, miért!

Ez már sok! Felcsuton Erdi Károly községi esküdt a mult vasárnap elnézett a korcsmába, hogy rendben mulatnak-e a legények. Hát bizony nem mulattak rendben. Sőt az is megtörtént, hogy az egyik legény, Kihari János, magát a rendre felügyelő esküdtet négyezer fejbeköltöztette és levágta a kis ujját. Ez már sok!

Részségesség áldozata. Bicskéről írják: Kalmár József, a bicskei Rosenfeld uradalom bérese bort szállított haza a szőlőtelepről. Az atyafi kissé becsudálkozott a lőréből, leesett a kocsirol, de oly szerencsétlenül, hogy a kocsi keresztülment rajta. Súlyos sérüléseket szenvedett.

Veszedelem. Nagy István, Peci József és Simon János erzsébetpusztai béreslegények megszorították az urodalmi gazdát Cseh Lajost, aki valamiért összetereztette őket. Szegény gazdát úgy elverték, hogy súlyosabb sebesülést szenvedett. Majd nekik is lesz nemulass!

Garázdá katona. Pindur Kálmán öreg-utcai festősegéd Gévai nevű 64 ezredbe tartozó katona a szuronyával annyira fejbe vágta, hogy jónak látta a rendőrségre vinni az ügyet.

Borzalmas halál. Német István adonyi molnárt elkapták a malom kerekai s borzalmasan összeroncolták. Pillanat alatt kiszenvedett.

Csavargó. Petrán János oroszláni illetőségű csavargó alak botrányosan berugott s elfeküdt az utcán. Szülőfalujába toloncoltatta rendőrség.

Kápolnásnyék—Velence. Nagy Károly kápolnásnyéki legényke berándult Velencére, csupán azért, hogy egy jónapot szerezzen magának. A korcsmába telepedett be s hamarosan a fenekére nézett néhány üvegnek. Sőt jó kedvében összetörte a cigány cimbalmat is 25 korona értékben. Fizetni azonban nem tudott, t. i. egy krajcár nélkül indult el Velencére. Kezelés alá vették a csendőrök.

A csösz kára. Arany Mihály város imezőőr kunyhója ajtaját valaki felfeszítette, 23 drb. revolver töltényt és egy 3 kor. értékű tattpipáját ellopott.

Libaszenczió. Arany Andrásné Tolnai-utca 28 sz. alatti lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy f. hó 25-én virradóra ismeretlen tettes záratlan ludketrecéből 3 drb. hizott libát 20 korona értékben ellopott.

Szerencsétlenség. Schaighemmer József béres Antal, János Futás pusztai alkalmazottja egy bivalyfogaton Seregélyes felé hajtott. A bivalyok elragadták s ő oly szerencsétlenül bukott le a kocsirol, hogy súlyos sebesülést szenvedett. A Szent György-kórházban ápolják.

Apa és fia. Vegyőczy János Csutura-utcai földmivest súlyos sebesülésekkel szállították be a kórházba. A feje több helyütt be volt törve. Kihallgatásakor azt mondta, hogy a fia és felesége verték meg, mivel nem akarta fiának átadni 226 korona készpénzét.

Ercsi tehén. Hufnagel Gyula ercsii hentesmester 5 éves tehene Szászhalombatta felé elbitangolt. Kerestetik.

Meg van! Alcsuthoz tartozó Vért pusztán Csonka Jánosné egy 4—5 évesnek látszó bitang tehenet fogott el. A tulajdonos átveheti.

Rácalmásón fellépet a lépfene.

A cecci marhák közt fellépet a gümökor.

Egy szép 5. szobás lakás minden órában kiadó. Alkalmos bármily egyleti helyiségnek, irodának, vagy pedig női szalonnak.

Azonkívül egy nagy műhely lakással együtt kiadó. Tudakozni az Otthon Kávéház tulajdonosánál.

Nagyobb uradalom bihari megyei pinnészetében circa 750—800 hecto összirtartalmu, teljesen jókerban levő

boros hordók

kerülnek eladásra.
Venni szándékozók bővebb felvilágosításért forduljanak **Fuhrmann Antal erdőmester urhoz, Kaposvár.**

Ujabb rendszerű kocsik!

HIRTILING PÁL
KOCSIGYÁRTÓ
Uzlet: Tolnai-utca 16. Raktár: Simor-utca 35. Székesfehérvár

Raktáron tartok minden fajtájú kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kerekeket és a hozzá tartozó farészeket.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom kocsifényező és nyerges műhelyemet.

A kocsigyártáshoz tartozó összes javításokat jutányosan s gyorsan eszközölöm.

ZILZER MANÓ
férfi-, fiu- és gyermekruha raktára
Székelthérvár, Szőgyeny-Marich-utca.

Allandóan nagy raktáron mindenféle férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén
papi öltönyök,
Ferenc József-kabát,
köpenyek (havelok)
börkabátok, utazó bundák,
raglán-felöltők, kabátok.